

Методика викладання іноземних мов у вузах.

Крайчинська Г.В.

Контроль як засіб підвищення ефективності і мотивації навчального процесу

Однією з передумов удосконалення навчального процесу є зворотний зв'язок між викладачем і студентом, тобто контроль знань, умінь і навичок на кожному практичному занятті викладач повинен знати, хто із студентів засвоїв матеріал, а хто ні, і що саме не засвоїв. Забезпечити такий зв'язок може лише добре поставлений контроль, який сприяв би підвищенню ефективності мотивації навчального процесу. Контроль має відповідати ряду вимог:

- бути ефективним, тобто його форма повинна, з одного боку, адекватно відображати рівень володіння мовним матеріалом і тим чи іншим видом мовленнєвої діяльності, а з другого боку - забезпечити контроль усіх студентів даної групи в умовах самостійного виконання ними запропонованих завдань;

- бути простим і економним у часі, тобто займати мінімум часу на практичному занятті. Для студентів мають бути зрозумілими і прийоми контролю: що вимагається і як готуватися, щоб задовільнити ці вимоги;

- система контролю повинна визначати не лише досягнуті результати, а й причини низького рівня та фактори, які забезпечують високі показники.

Питаннями контролю вмінь і навичок займалися такі методисти: В.М.Плахотнік, Л.А.Долгова, І.Л.Бім, Є.І.Пассов, В.П.Натальїн, В.Ю.Таращук, С.В.Шевцова, М.П.Дворжецька та інші. Викладачі іноземної мови ОА обрали тестування студентів і рейтингову систему для перевірки знань, умінь і навичок та для підвищення рівня володіння іноземною мовою. Розробили умови визначення рейтингу, а саме : контроль відвідування занять та активності на парі, поточні контрольні роботи, підсумкова контрольна робота, залік.

Тести складаються з урахуванням усної теми, граматичного матеріалу, лексики. На кожен тест відводиться певна кількість балів, що доводиться до відома студентів перед тестом. Після тесту робиться аналіз написання роботи, розбираються найбільш характерні помилки. Результати тестування подаються на кафедру, де методист лінгвістичних

дисциплін складає списки студентів по факультетах з урахуванням набраної кількості балів.

Рейтингова система оцінювання стимулює студентів до навчання, студенти бачать результати, тобто місце, яке займають за рейтингом і, природньо, що намагаються вчитися наполегливо, щоб мати вищі показники.

Контроль аудіювання.

Аудіювання - один з основних видів мовленнєвої діяльності. Ефективним засобом навчання і контролю аудіювання є робота над спеціально дібраним, відпрацьованим і організованим у певну систему матеріалом. Тексти для контролю аудіювання мають бути організовані тематично, побудовані на програмному лексико-граматичному матеріалі.

Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності передбачає одночасне сприйняття тексту, що звучить, розуміння лексико-граматичного матеріалу, розуміння змісту при дворазовому (одноразовому) звучанні. Темп пред'явлення тексту має бути нормальним від 100 до 120 слів за хвилину, що відповідає вимогам англійському темпу звучання, щоб студенти не звикли до нехарактерного для англійської мови повільного читання. Кращого розуміння тексту при нормальному темпі звучання можна досягти за рахунок пауз між реченнями, виділення смислових віх та ключових слів за допомогою голосу, логічного наголосу, міміки.

Коли студенти не розуміють змісту тексту, допускається повторне читання. Але щоб уникнути цього, їх необхідно більш ретельно готувати до сприйняття тексту. Робота над текстами ведеться в такій послідовності: читаються важкі для розуміння слова, власні назви, географічні назви з транскрипцією та перекладом, викладач читає текст, дотримуючись нормального темпу. За допомогою запитань контролюється розуміння тексту, студенти переказують текст або пишуть переклад. Широко практикується складання запитань до тексту студентами, а після того усний або письмовий переказ. Вважаємо таку форму контролю найефективнішою. Для економії часу на тестах даються запитання і три-чотири варіанти відповідей, студенти мають обрати правильну.

Контроль розуміння прочитаного про себе тексту.

Всі погодяться, що розуміння прочитаного тексту є ознакою лексичного арсеналу студента, розуміння ним граматичного матеріалу, достатньої тренувальної підготовки, змістовного сприйняття тексту, яка відбиває ступінь повноти і точності розуміння. На читання тексту відводиться певний час, оскільки поєднання темпу з розумінням забезпечує ефективне читання. В тексті має міститися 2-3% невідомих слів, значення яких легко встановлюється по контексту.

Для контролю розуміння прочитаного використовується тематичний текст. Після 8-10 хв. читання пропонується дати відповіді на запитання до тексту або вибрати правильну відповідь із запропонованих 4-ох варіантів.

За одну помилку знімається 0.5 балів. За неправильну відповідь виставляється 0 балів.

П'ятіркою оцінюється:

- розуміння всіх фактів або всіх основних фактів;
- розуміння більше 50% другорядних фактів.

Оцінка 4:

- розуміння 75% основних фактів;
- розуміння 50% другорядних фактів.

Оцінка 3:

- розуміння 70-50% основних фактів;
- розуміння 50% другорядних фактів.

Оцінка 2:

- не розуміння основного змісту прочитаного тексту при розумінні окремих фактів.

Контроль читання тексту вголос.

Як і інші види контролю, контроль читання тексту вголос вимагає високої підготовки, а саме: використання фонетичних засобів і інтонаційних зразків разового наголосу, мелодії, основних типів речень і текстових стереотипів іноземної мови. Контролюється сформованість мовної культури на іноземній мові. Виразне читання і говоріння максимально наближує студентів до правильної англійської вимови.

Контроль техніки читання передбачає читання невеликого за об'ємом тексту з максимально точною (англійською) вимовою та інтонацією та з достатньою технікою - швидкістю. За одну фонетичну помилку знімається 0,5 бала.

Контроль лексичних навичок.

Відомо, що без знання лексичних одиниць неможливе знання іноземної мови. Важко збагнути значення тексту, запитання, не можна дати відповідь, не знаючи лексики. Для перевірки знання лексичного

матеріалу складаємо список активних лексичних одиниць, що вивчалися студентами, слова нумеруються. Пропонуємо вибрати правильне значення слова, поставивши відповідну букву алфавіту із списку слів другого стовпчика. Технологія перевірки дуже проста і потребує небагато часу. Буквально протягом кількох хвилин викладач дізнається про рівень засвоєння лексики.

Можна запропонувати написати переклад слів з англійської мови на українську і з української на англійську. Переклад з іноземної мови на рідну допомагає з'ясувати рівень сформованості навичок пізнання слів.

До кожного виду контролю студентів слід готувати. А тому на наступному занятті бажано провести повторну перевірку, змінивши слова або давши словосполучення замість окремих слів. Описані прийоми дадуть певну картину щодо рівня засвоєння студентами.

Контроль діалогічного та монологічного мовлення.

Діалогічне і монологічне мовлення взаємозв'язані. Вони потребують таких однакових умінь як: побудувати окремі речення, пов'язати їх між собою, обґрунтувати свою думку і т.п. і прийоми контролю у них подібні. Найефективніший прийом - це постановка перед студентами конкретних завдань, пов'язаних з тематикою для усного мовлення. На 1 курсі ОА викладачі іноземної мови працюють по таких програмних темах: "The family", "Dwelling", "Food", "The money matters", "Health", "Shop and shopings", "Travelling". Застосовуються як усні так і письмові форми контролю, а саме: монологи, мінітвори, діалоги. Наприклад: "Describe the shop, where you usually do the shopping".

Оцінювання проводиться відповідно до норми оцінок. Якщо при перевірці виявиться низький рівень усного мовлення, необхідно звернути увагу на сформованість лексичних та граматичних навичок.

Контроль граматичних навичок та вмінь.

З метою перевірки граматичних навичок, а граматики є основою кожної мови, використовуємо такі види контролю як: переклад з української мови на англійську, переклад з англійської на українську, розкриття дужок на повний граматичний матеріал (на часи груп Indefinite, Continious, Perfect), підбір закінчення речення. Наприклад, на правило співвідношення часів, на Subj. Mood. 5-6-ох хвилин вистачає, щоб визначити рівень засвоєння студентами всіх часових форм дієслова, множини іменників, ступені порівняння прикметників та ін.